

på det første forberedende møde, men dette afhænger helt af sagens karakter og parternes adfærd. Hvis parterne allerede før sagens anlæg eller i det mindste før det første forberedende møde indbyrdes har begrænset sagen til det, man reelt er uenige om og mener retten bør tage stilling til, kan parterne således blot forklare dommeren, hvordan de har afgrænset sagen.

Retsplejerådets forslag lægger op til, at parternes påstande og anbringender på dette indledende trin af retssagen udformes i dialog med retten. Retsplejerådet foreslår imidlertid ingen ændringer i rettens mulighed for at afvise påstande og anbringender. Hvis en part insisterer på at fremsætte en påstand eller et anbringende, vil retten således kun kunne afvise påstanden eller anbringendet, hvis påstanden eller anbringendet er uklart eller i øvrigt uegnet til at danne grundlag for sagens afgørelse.

Retsplejerådet anfører, at afhængig af, hvor veltilrettelagt sagen er fra parternes side, vil dommeren også i forhold til bevisførelsen kunne spille en ganske aktiv rolle på det første forberedende møde. Dommeren kan bede en part om at forklare, på hvilken måde en ønsket bevisførelse har betydning for partens anbringender. Dommeren må også gerne stille kritiske spørgsmål og gøre opmærksom på, hvis en ønsket bevisførelse risikerer at være utilstrækkelig, fordi et givent anbringende er underlagt en tung bevisbyrde.

Retsplejerådet finder, at der bør lægges stor vægt på en grundig sagsforberedelse i forbindelse med det tidlige forberedende møde, der har til formål at afklare sagens faktiske og retlige omstændigheder samt at fastlægge tidsrammerne for en eventuel yderligere forberedelse, jf. herom pkt. 5.2.1 ovenfor. Retsplejerådet ser på den baggrund ikke noget problem i, at diskussionen på mødet mellem dommeren og parterne efter omstændighederne kan blive så intens, at dommeren bliver inhabil og dermed ikke vil kunne dømme i sagen. Rent praktisk vil der ikke være noget til hinder for, at en anden af rettens dommere kan beklæde retten under domsforhandlingen, hvis der sker en kraftig reduktion i antallet af retskredse og som følge deraf en væsentlig forøgelse af antallet af dommere ved de enkelte retter. Retsplejerådet tilføjer, at der som udgangspunkt ikke foreligger inhabilitet, blot fordi dommeren medvirker aktivt ved sagens »tilskæring«, men det vil dog efter omstændighederne kunne forekomme. Det vil i disse undtagelsestilfælde efter omstændighederne være hensigtsmæssigt, at det allerede på det forberedende møde tilkendes, at dommeren ikke vil kunne dømme i sagen, således at der ikke senere opstår tvist herom.

Retsplejerådets forslag lægger således op til, at parternes ønsker til bevisførelsen gøres til genstand for en åben diskussion med dommeren, men Retsplejerådet foreslår ingen ændringer i rettens mulighed for at afvise irrelevant bevisførelse, jf. retsplejelovens § 341.

Der henvises til betænkning nr. 1401/2001 side 311-323.

Justitsministeriet er enig i Retsplejerådets synspunkter vedrørende rettens udøvelse af materiel procesledelse.

5.2.5. Bistand til personer, der ikke er repræsenteret af advokat (selvmødere)

Retsplejerådet har overvejet, om der bør indføres særlige foranstaltninger til hjælp for *personer, der ikke er repræsenteret af advokat* (»selvmødere«).

Retsplejerådet finder, at så længe der *ikke er anlagt retssag*, hører ydelse af materiel retshjælp i form af rådgivning om retsstillingen og den rådsøgendes handlemuligheder ikke under domstolene.

Retsplejerådet finder imidlertid, at byretterne bør vejlede om den formelle fremgangsmåde ved et sagsanlæg, dvs. kravene til stævning, og om betaling af retsafgift. Byretterne bør endvidere vejlede om retshjælp, fri proces og retshjælpsforsikringsdækning.

Retsplejerådet finder endvidere, at der bør udarbejdes en stævningsblanket med tilhørende vejledning. Formålet med blanketten vil være at gøre det lettere for en person, der ikke er repræsenteret af advokat, at skrive en fyldestgørende stævning. Dette vil dels bidrage til, at berettigede krav ikke opgives, dels lette sagens behandling ved retten. Det bør være frivilligt for sagsøgeren, om han eller hun vil benytte blanketformen.

Stævningsblanketten bør kunne fås på dommerkontoret, som vil kunne vejlede om udfyldning af blanketten. Vejledningen bør imidlertid være begrænset til en mundtlig gengivelse og uddybning af den skriftlige vejledning, som bør høre til stævningsblanketten.

Med hensyn til *rettens vejledning af sagsøgte* uden afholdelse af retsmøde finder Retsplejerådet, at retten under alle omstændigheder bør give generel vejledning om, hvad et svarskrift er, og hvad det skal indeholde, om, hvilken frist der er sat for indlevering heraf, om muligheden for at få udsættelse, om konsekvenserne af at overskride fristen og lignende. Spørgsmålet er imidlertid, om og i hvilket fald i hvilket omfang retten bør bistå med den konkrete formulering af svarskriftet.

Retsplejerådet finder, at der bør udarbejdes en svarskriftsblanket med tilhørende vejledning svarende til den foreslåede stævningsblanket. Formålet med blan-